

11

והנה מלכה כזו שהוקיעו להטיל על הגוף זהו מלכה מחדשת לגמרי דה"ל למילך בק"ו מיליאת מלכים דהתם גופי' לא הטיל מיוז ללכות המלכה והוא מחדש לגמרי והאי צודאי' לא כפקח מלך חסור אלל מושלל חזיק. והשתא הא כ"ע לדינא דלרז חויא י"ל מלכה מוטל על הגוף לרעות כזו חנוכה והא דלל מוצק הכוחה חקצ"ו לרעות מוטל עלמה אלל הכוחה שהו' מחדש לגמרי חע"ג דכפקח עכ"פ מושלל חזיק מ"ע וליוכו לא שייך. חזל ר' נחמ' סבר אפי' מלכה דכפקח לן מושלל חזיק ואין לה שרש גדלוייתא מ"ע מוצרכים ושייך וליוכו ול"כ הא דלל מוצרכי' על הראי' ולונו ע"כ מוטל שאין המלכה מוטלת על הגוף כאיך פוקקים וק"ל:

עו מהר ההר דרך ים-סוף לסבב את-ארץ אדום ותקצר נפש-י ב בדרך: וידבר העם באלהים ובמשה למה העליתנו ממצרים ה ואת במדבר כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל: וילח יהוה בעם את הנחשים השרפים וינשכו את-העם וימת עם-ו מ ישראל: ויבא העם אל-משה ויאמרו חטאנו כידברנו ביהוה ו ב התפלל אל-יהוה ויסר מעלינו את-הנחש ותפלל משה בעד-ו ב: ויאמר יהוה אל-משה עשה לך שרף ושים אותו על-גס ויהי ח ה-הנשך וראה אתו וחי: ויעש משה נחש נחשת וישמהו על-הגס ט ויה אסיגוך הנחש את-איש והביט אל-נחש הנחשת וחי:

פואת חיקא

2

תתקפ המדליק בליל ראשון מברך להדליק נר של חנוכה ושעשה נסים ושהחיינו. וסימן לדבר: עשה לך שרף ושים אותו על גס והיה כל הרואה אותו ויחי.

מטא נשא סיון גמיק

3

די כל שחייב בקריאת המגילה חייב בהדלקת נר חנוכה והמדליק אותה בלילה הראשון מברך שלש ברכות ואלו הן. בא"י אמ"ה אקב"ו להדליק נר שלחנוכה בא"י אל' מ"ה שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בא"י אל' מ"ה שהחיינו וקיימ' והג' לזמן הזה [ה]. וכל הרואה אותה [ג] ולא בירך מברך שתיים. שעשה נסים לאבותינו ושהחיינו. ובשאר הלילות המדליק מברך שתיים והרואה מברך אחת שאין מברכין שהחיינו אלא בלילה הראשון:

כמזכר ב"ן חנינה

12

ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותמן גם-לאישה עמה ויאכל: ותפקחנה עצי שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת: וישמעו את-קול יהוה אלהים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים בתוך עץ הגן: ויקרא יהוה אלהים אל-האדם ויאמר לו איכה:

פואת חיקא

4

ה בכל יום ויום משמונת הימים האלו גומרין את ההלל ומברך לפניו בא"י אל' מ"ה אקב"ו [ג] לגמור את ההלל בין יחיד בין צבור. אע"פ שקריאת ההלל מצוה מדברי סופרים מברך עליה אק"ב וצונו כדרך שמברך על המגילה ועל העירוב.

(ה) הר"ש ב"ל מ"ה קריא במלכויות. והארין היתה תהו. זו מלכות בבל. שנא' (יחזקאל ט) ראיתי את הארץ והנה תהו. ובהו. זו מלכות מדי. שנאמ' (ספרו) ויבהילו להביא את הכן. וחשך זו מלכות יון. שהחשיכה עיניהן של ישראל בגזירותיהן. שהיתה אומרת ולהם. כתבו על קרו השור שאין לכם חלק באלהי ישראל.

מזכר חיקא

5

בן פרת יוסף בן פרת עלי-עין בנות צעדה כב בלי-שור: וימרהו ורבו וישטמהו בעלי חצאים: ותשב באיתן כגד קשתו ויפוז ורעי ידיו מדי אביר יעקב משם רעה אבן ישראל:

בכור שורו הדר לו וקרנו ראם קרניו בהם י עמים יגח יחדו אפסי-ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה:

דכתי חמרינן בספרי חגודות העין דומה לעולם קטן העפעפים [ג] כנגד הרקיע והתחתון כנגד הארץ והלכך שמקיף את העין כנגד ים חוקיינוס שסובב את העולם והשחור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה:

מזכר חיקא

6

7

8

9

אמר רבה ינר תוכה מצוה להניחה בטפח הסככות לפתח הויכא מעט ליה רב ארא בריה דרבא אמר טימין רב שמואל מרפתי אמר משמאל והילכתא משמאל כד' שתדאנר תוכה משמאל ומווה מימין:

מזכר חיקא

10

מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל ובעל הבית וטלית מצויצת באמצע קע"ג גיטין

14

אלה שמות האנשים אשר-שלח משה לתור את-הארץ ויקרא משה להושע בן-נון יהושע: וישלח אתם משה י לתור את-ארץ כנען ויאמר אלהם עלו זה בנגב ועליתם את-ההר: וראיתם את-הארץ מה-הוא ואת-העם הישב עליה החזק הוא ח הרפה המעט הוא אם-רוב:

פואת חיקא

15

מאי תקנתיה דההוא נכרא א"ל הוא כבה אורו של משה ועולם דכתיב כי נר מצוה ותורה אור ילך ויעסק באורו של עולם דכתיב ושמעו ונדרו אליו כל הגוים איכא דאמרי הכי א"ל הוא סימא עינו של עולם דכתיב ויהיה אה עם מעיני העדה ילך ויתעסק בעינו של עולם דכתיב הגני מחלל את מקדשי גאון עיזכם מחמד עיניכם

מזכר חיקא

תום ב"ס

גמ"ג (כג)

לפי האמת כח הראות הוא כח הנפשי נכדל (מגשמי) יותר מכל שאר החושים, וכבר הכיאו ראיות ברורות על זה איך כח העין הוא כח נכדל, שאם לא כן לא היה רואה בעין שהוא קטן הגשמיים והגדולים, רק כוודאי מקבל כח הראות את המראה נכדל מן הגשם, ועוד האריכו בזה, וזה ראייה כי כח הראות הוא כח נכדל, ועוד ראייה מן הכתוב כי כח הראות הוא כח נכדל קרוב אל השכל, כי משתתף השכל עם הראות בלשון "ראה", שכשם שיכא לשון ראה על העין, כך יכא לשון ראת על השכל, כמו רואה אני את דברי פלוני, וכתיב (קהלת א, טו) "ולבי ראה", ומוזה מוכח כי כח הראות הוא כח נכדל.

והיה ז

אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שׁכבָה עִמִּי: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵשֶׁת אֲדֹנָיו הֲנָא אֲדֹנֶיךָ אֶתֶּי מִה־בַּיִת וְכָל אֲשֶׁר-יִשְׁלַח בְּיָדִי: אֵינְנִי גְדוּל בַּבַּיִת הַזֶּה מִמְּנֵי ט וְלֹא-יִחַשׁ מִמֶּנִּי מְאוּמָה כִּי אִם-אוֹתְךָ בְּאִשְׁרֵי אֶת-אֲשֶׁתוֹ וְאִךְ אֲעִשֶׂה הַרְעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטַאתִי לְאֱלֹהִים: וַיְהִי כַדְבָרָה אֶל-יוֹסֵף י וְיוֹסֵף וָלֵא-שָׁמַע אֶלֶיהָ לִשְׁכַב אֶצְלָהּ לַהֲיוֹת עִמָּה: וַיְהִי כַּהַיּוֹם י א הָיָה וַיָּבֹא הַבַּיִתָּה לַעֲשׂוֹת מְלֶאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בַּבַּיִת: וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שׁכבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיֵּנֶס וַיֵּצֵא י ב הַחוּצָה: וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ כִּי-עֹזֵב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיֵּנֶס הַחוּצָה:

והיה ז

(יא) ויהי כהיום הזה, כלומר ויהי כאשר הגיע יום מיוחד, יום צחוק, יום איד שלהם, שהלכו כלם לבית ע"ז, אמרה: אין לי יום הגון להזקק ליוסף כהיום הזה. אמרה להם: חולה אני ואיני יכולה לילך². לעשות מלאכתו, רב ושמואל, חד אמר מלאכתו ממש, וחד אמר לעשות צרכיו³ עמה, אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו⁴ וכו', כדאיתא במס' סוטה².

והיה ז

וַיִּקְבְּצוּ אֶת-כָּל-אֲכָל הַשָּׂנִים הַטֹּבֹת לַה הַבָּאָת הָאֵלֶּה וַיַּצְבְּרוּ-בָר תַּחַת יַד-פְּרֻעָה אֲכָל בְּעָרִים וְשָׁמְרוּ: וְהָיָה לו הָאֲכָל לְפַקְדוֹן לְאָרֶץ לְשִׁבַע שָׁנֵי הַרְעָב אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה בְּאָרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא-יִתְּרָת הָאָרֶץ בְּרָעָב: וַיִּיטָב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פְרֻעָה וּבְעֵינֵי כָל- לו עַבְדָּיו: וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה אֶל-עַבְדָּיו הִנְמַצָּא כֹּה־אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים לֹח בּוֹ: וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה אֶל-יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ אֶת-כָּל- לו כִּי זֹאת אֵין-נִבּוֹן וְחָכָם כְּמוֹךָ: אַתָּה תִּהְיֶה עַל-בֵּיתִי וְעַל-פִּיךָ יִשָּׁק כָּל- לו עַמִּי רַק הַכֶּסֶף אֲגַדֵּל מִמֶּךָ:

והיה ז

שילה מקום שכל הדאה אותו מתאנה עליו על אבילת קדשים שלו רבי אבהו אמר אבד קרא "בן פרת יוסף בן פרת יוסף" על עין עין שרא רצתה לזון ולהנות מדבר שאינו שלו תוכה ותאכל כמלא עיניה

מא מב וְכָל-הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל-הָאָרֶץ שָׁקַץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: כָּל-הוֹלֵךְ עַל-גַּחְחוֹ וְכָל-הוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מִרְבֵּה רַגְלָיִם לְכָל-הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֵאָכְלוּם כִּי-שָׁקַץ הֵם: אֶל-תִּשְׁקָצוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם מִג בְּכָל-הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ וְלֹא תִשְׁמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:

והיה ז

ראשנים ספרים שהיו ספדים כל האותיות שבתורה שהיו אסרים ואין לדעתן חציון של אותיות של סוף

והיה ז

וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא-יֵאֱמִינוּ א א לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא-נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיוּ ב יְהוָה מוֹה בַּיָּדָךְ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר הַשְּׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלִיכֵהוּ ג מִהַרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיֵּנֶס מֹשֶׁה מִפְּנֵיו: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה שְׁלַח ד הַדָּרָה וְאָחֻז בְּזַנְבּוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לַמַּטֵּה בְּכַפּוֹ: לְמַעַן יֵאֱמִינוּ ה כִּי-נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אֲבֹתֵהֶם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב:

והיה ז

כיוצא בדבר אמה אומר (במדבר כא, ח): "עשה קה שרף ושים אתו על נס, וקהיה כל הנשופה ונראה אתו וקחי". וכי נחש קמית, או נחש קמיה? אלא דזמן שישראלי מספקדין קלפי מעקה ומשעבדין את קדם לאביהן שבשמים - היו מתרפאים, ואם לאו - היו נמוקים.

והיה ז

*אמר רבה נמורי אין יצר הרע שולט אלא במי שעניו רואות

הענינים יכפר בדמעות, כמו שגאמר (תהלים קיט קלו) פלגי מים ירדו עיני על לא-שקמו תורתך, לא אמר על לא שמרתי תורתך, אלא אמר, לא שמרו, כי הם סבבו החטא, על כן הורדתי פלגי מים.

והיה ז

בגמרא הרואה נר חנוכה מברך. לא מצינו עוד ברכה על ראיית מצוה, במשנה יומא (ו ב) אי הרואה כהן גדול כשהוא קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפים, מבואר שמצוה לעיין ולראות המצות אך לא ברכו על הראי, משמע שחז"ל הרגישו שיש טמור וגנוז בנר חנוכה קדושה לתקן העינים [עיי' לקטו אית מב]. דא"י ברש"י ז"ל ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כי עינא וליבא תרי סרסורי דעבירה עין רואה ולב חומד כו', הרגישו שעל ידי ראיית נר חנוכה יכול לדבק תשוקתו להמצוה לזכך אור עיניו שיחדלו מהביט בדבר רע, ואם יראה יציל הלב שלא יחמוד למה שראה העין, ואולי על ענין זה מרומז ג' עבודות בנר חנוכה נר איש וכיתו מציל העין שלא יביט דבר רע, מהדרין אף אם ח"ו נכשל בראי יציל הלב שלא יחמוד, מהדרין מן המהדרין יציל כלי מעשה שלא יגמרו העון אף שחמד הלב.

והיה ז

סלנס. לשון חלגיה וחניה (סכנה)

ג) שהיו מתלחחין ורוחין שמשם היו זכרין חכילת קדשים שהיתה במקום מרחיטו: (א) כח) שאינו שלו. השת חזוניו: בן פרס יוסף. לשון פריה ורביה מקום חכילת קדשים נתרבה לו על ידי כעין ושילה בחלקו של יוסף היתה כדכתיב (חגלים פח) וימאס בזהל יוסף וגו' כנן אחר ויטש משכן שילה כתיב: ורען. פ"י רען שלא רלה לזון ממה שאיט שלו: וז"ל (א)